

Slots- og Ejendomsstyrelsen
Løngangstræde 21
1468 København K

Indsigelse mod Slots- og Ejendomsstyrelsens udviklingsplan for voldanlægget i Christiania

Om Christianias grønne voldområder, søen og moserne.

Dengang christianshavnerne og slumstormerne indtog christiania i starten af 1970-erne, lå de grønne områder og sov tornerosesøvn. Der hvilede en jomfruelig skønhed over stedet ! Der var bakker, dale, enge, græsmarker, tæt urskov der bredte sig helt nede fra pynten af Ulriks Bastion (fabriksområdet) og ud til Frederiks bastion (bjørnekloen), med lysninger, søer, og det klare "blå" vand, som adskilte hovedvolden og "byen" med dyssen. Dette vand var fortræffeligt at bade i.

Området bød på tårnfalke, flagermus, ugler, skovduer, svaner, ænder, blichøns, måger og et væld af trækfugle. Nattergalen slog sine triller i den lyse sommernat, gøgen kukkede lystigt, insekterne summede og ræven levede Fedt !

Nogle få mennesker havde slået sig ned i vinkelgårdene på dyssen, stenhusene ved bastionerne, i krudthuset og kommerdørhuset på børneengen, og udover vadestedet og hundehuset, en god håndfuld mindre murstenshuse spredt på området. Men de egentlige beboere var de firbenede, de vingede og dem med rødder.

Det var et eventyr.

Menneskernes overgreb og elementernes rasen !

I slutningen af 1970-erne opførte kbhs. Kommune spildevandsrensingsanlægget, lynetten og hovedkloakken til denne blev lagt i kanten af voldgraven på dyssesiden. I forbindelse med udvidelsen af amagerværket, blev den direkte friskvandsforsyning fra øresund lukket og voldgraven blev aldrig sig selv igen.

På få år blev den grøn og slimet og i sommeren 79 ubrugelig som badesø. Og fiskene ? Der er kun ål, hundestejlere og sugemaller, alt andet er flygtet formentligt på grund af den stærke forurening, militæret har forvoldt, de mange hundrede år, de disponerede over området.

I takt med den øgede udnyttelse af lofter og "tårne" til beboelse og erhverv, forsvandt de fleste falke, ugler og flagermus i midten af 1980-erne.

Som følge af det øgede brug af området af både beboere og besøgende, begyndte nedslidningen af volde og grønne arealer. Nogle steder lignede nærmest hærvejen, fordi der ikke var ordentlige stier og trapper mv.

I midten af 1980-erne blev det meste af søbredderne i den sydlige del beboet af hjemløse bzere. De var blevet drønet ud af deres huse på "broerne" af overborgmester Weidekamp og

politi direktør Effesen. Ca. (Christiania) tog gæstfrit imod. Der blev fældet træer, der var et sandt leben, og skovduerne trak sig til fordel for husskaderne.

Men også naturens rasen har taget sine lunser. Således skyllede søbredden bag grønne hal ud i vandet under de heftige storme, i starten af 1980-erne, og brinkerne ved dyssebroen har været skyllet bort.

Handling gir' forvandling

Alt dette er der blevet gjort noget ved. Der er anlagt stier og trapper, læsset ler, jord sten og grus på søbreder og voldkroner. Omfang og materialer er også valgt i forhold til trafikmængde, æstetik og holdbarhed.

Voldgraven har fået et slusesystem, så der er gennemstrømning og vandet nærmer sig fordums tiders kvalitet. (bortset fra denne sommer, en gyser, hvor gennemstrømningen har været blokeret af endnu uafklarede årsager, med store konsekvenser, som næsten totalt fugledød (95%) pga. botulisme og algeforgiftning)

Der er lavet bogrupper langs søen, så der både er plads til mennesker og natur. Dette fungerer upåklageligt.

Duerne lever fortsat kun i "skoven" (Nordområdet, blå karamel og bjørnekloen) og ved autogena på dyssen.

Nattergalen forsvandt da man begyndte at rasere amagerfælled med ørestaden. Også holmens udbygning har sikkert haft indvirkning, bla. Havde vi stor invasion af pindsvin i disse år.

Tårnfalk og flagermus ses, men slet ikke i samme omfang som i 1970-erne.

Gøgen kukker stædigt

Naturen og kulturen hånd i hånd.

De fleste af de mennesker der lever og bor på Ca's grønne områder, gør det i en erkendelse af, at de lever med naturen, at de deler den med rigtig mange andre, og at de står på et unikt gammelt forsvarsanlæg, skabt af menneskehænder i slutningen af 1600-tallet.

Dette bryder med den almindelige europæiske opfattelse af at, natur det er derude og kultur, det er her, som to uforenlige størrelser, skarpt adskilt. Det kommer formentligt af den kristne kirkes forkvaklede opfattelse af, at den frie utæmmede natur er djævlens værk ! Dette blev yderligere skåret ud i pap af Rousseau, hvad enten han ville det eller ej.

Men på Christiania, går naturen og kulturen hånd i hånd !

Park, sø og skov

Christianias grønne områder er i glidende overgange opdelt i park med færre træer og mere klippet græs, og skov med flere træer, krat, blade og urter i skovbunden og lysninger med frit voksende græs og urter.

Nogle steder er udformet således at voldprofiler og solitærtræer træder frem i al sin tydelighed, andre steder har anlæget mere karakter af et kuperet naturlandskab med sø og skov.

Den positive overraskelse og uforudsigeligheden er vigtige ingredienser, så man får vagt sin nysgærrighed, brugt fantasien og vækket sin opdagelsestrang. Konstant bliver der udviklet nye idéer, arbejdet og forbedret i et stadigt samarbejde mellem gartnergruppe, beboere og naboer til ca.

Ses. og deres udviklingsplan for christianias voldanlæg

På denne baggrund virker ses's seneste udspil med "udviklingsplan for Christianias voldanlæg" malplaceret og tenderer i forskellige grader af uvidenhed, set i forhold til ca's daglige virkelighed. Den er også lidt vanvittig fordi den ikke eller i ringe grad, tager hensyn til det miljø, der er opstået gennem de sidste 35 år mellem mennesker, kultur og natur. Malplaceret fordi, ses. har rige muligheder for afprøve deres landskabsarkitektoniske idéer, nord for ca., på de to bastioner mellem Refshalevej og Sixtus og syd for ca. på Christianshavns vold. Yderligere kan man tage havnebussen fra holmen nord til toldboden og besøge Kastellet. Her er der vold profiler og enkeltrækker af solitærtræer der vil noget.

Selvom planen er blødt noget op, i forhold til det man lagde ud med for et par år siden og trods forkromede ord om dyrs, fugle, og insekters overlevelsesmuligheder inden for rammen af planen, vil gennemførelsen af den gå stærkt ud over både, dyre, fugle, insekt og menneskelivet.

En uerstattelig ressource smadres til fordel for et glansbillede.

Vinkelgårdene på dyssen

F.eks vil man helt fælde al beplantning rundt om vinkelgårdene på dyssen, skære sivene bort og fjerne gårdenes individuelle præg, så de kommer til at stå stilrent med nogle få solitærtræer i lige rækker rundt om sig.

Nu er det sådan at vinkelgårdenes længer breder sig som arme ud mod søen og vest. Alle ved at den fremherskende vind i Danmark blæser fra vest, og at vinden derved får frit løb lige ind på gårdspladserne. Tidligere i indlægget er det beskrevet hvordan, især vestvendte, søbredder har det med at forsvinde under elementernes rasen.

Fem Fine Funktioner

Sivene fungerer som kystværn, giver læ for vinden, ly (og mad) til fugle og insekter og renser vandet. Yderligere giver det beboerne lidt værn mod voierere på den modsatte bred og voldkrone.

Det samme med træer og buske på gårdspladserne. De giver læ, ly, uderum, legerum og særpræg.

Det "private" udseende !

Det forskellige og private udseende af vinkelgårdene anfægtes også.

Det hører med til ca's adelsmærke, at det farverige og mangfoldige sætter sit individuelle præg, uden at ca. nitterne ejer området. Ofte foregår det lige rundt om husene, med blomster-

bede, tørrestativer, skulpturer, legehuse, cykelskure, udsmykninger og resourcebunker. Det er ikke for at privatisere for privatiseringens skyld; men for at have nogle dejlige funktionelle uderum i det omfang landskab og miljø tillader det.

Tingene bliver gjort af lyst, man gør det fordi.....at man gør det!

Tag de sejlskibe der sejler rundt lige nord og syd for dyssebroen. Der er ingen der beder om dem, ingen der tjener millioner på dem. Man gør det fordi og på trods – til glæde for en selv og dem der får øje på det.

Dette er en force og ses. kan ikke ligge låget på 900 kreative personer, uden at tønden springer i luften på et tidspunkt

Hvorfor tager Søren Rye til ca. og ser på haver og ikke til vognmandsparken eller gjellerupplanen ?

Bjørnekloen (Frederiks Bastion)

Området danner sammen med blå karamel og autogena på den anden side af vandet et fredsskovsagtigt område, hvor huse, beboere, skov og natur nærmest, vokser til en større enhed, noget helt unikt at have i en midten af en metropol.

Her går det helt galt for ses.

Alt hvad der stikker mere end 5 cm. over jorden skal fjernes eller klippes (også huse og mennesker) og der plantes en ny række af solitærtræer på voldkronen. Som tidligere sagt kan dette ses og opleves i mere eller mindre nidkære former både syd og nord for ca., (Chr.h vold og Kastelet)

I ses's udspil om dyrebeskyttelse nævnes det, at de sidste og tiloversblevne flagermus må formodes at bo i de største træer, så dem må der værnes om. Disse træer findes om noget sted ved bjørnekloen.

Her når vi til essensen af dette udspil fra ses., man skiver og siger et, men gør noget andet, ofte det stik modsatte.

Lad skoven være, den er minimeret nok i forvejen. Gå hellere i gang med at etablere det stisystem der skal føre os gennem sømlestationen og bastionerne nord for refshalevej, ud til Sextus. Disse områder ligger intetsigende og forladt hen, og de trænger til en kærlig hånd og noget engagement.

Byer, Parker/vand og skov, mennesker og stressniveau.

Siden midten af 1980-erne har forskere ved Lunds universitet forsket i hvad haver parker og natur gør ved mennesker.

De har fundet ud af at bymenneskernes stressniveau varierer i forhold til hvor langt de har til skov, park og vand. Bor man tæt ved et grønt område, vil man typisk benytte det 2 eller flere gange om ugen og ens stressniveau vil være lavt. Er der derimod mere end 20 minutters gang til et grønt område, bruger man det en gang om måneden og bor man endnu længere borte, vil man typisk benytte det 3, 4 gange om året, og ens stressniveau stiger i takt med hvor langt der er til parken.

Bedst er det når en "park" ikke er for parkagtig; men ligger i naturlige folder uden for mange

lige linier. Der skal være søer, moser, steder med udsyn, lysninger i skoven hvor man har fornemmelsen af at være uforstyret. Plads til fodbold, sætte drager op, en cirkusplads, lørdagsmarked, lidt afslappede caféer måske med musik, oplæsning, en børneteaterscene, lavt støjniveau, for nu at nævne nogle af de ting som de svenske forskere har brugt 20 år til at finde ud af.

Dette er ca. i en nøddeskal, og vi ved det, for ellers havde ca. ikke set ud, og været, som det er i dag. Med ses.es udspil er mulighederne for at fortsætte den fede folkepark, helt eller delvist spoleret.

Vi bor og er her nu. Ca. er ikke et museum.

Tidsrammen

Man kan spørge sig selv om hvorfor, det skal gå så hurtigt med denne såkaldte genopretning. Som sådan er der jo ikke nogen presserende farer for at noget skulle styrte sammen eller fordufte ud i evigheden. Lerkappen på voldkronen er 100% intakt fra nord til syd, både på hovedvolden og dyssen. Ca's gartnergruppe har fingeren på pulsen, og arbejder med området i tæt dialog med beboere og naboer.

De 30 mil. kr der er afsat til den såkaldte genopretning af ca' volde, er meget bedre givet ud på at gøre Christianshavns volde mere spændende og up to date. Ligeledes kunne der passende bruges et tocifret millionbeløb på at genoprette, voldene nord for og langs med refshalevej, de er meget peuvre og helt eller delvist lukkede for offentligheden.

Noget positivt ved ses'es udspil er kortlægningen af forureningen. Ca. er delvist eller stærkt forurenat. Der findes en lov om at forurenere betaler. Desværre har forsvarsministeriet gennem årene, været meget "tunge at danse med", netop på dette punkt; men da ses. virker anderledes entusiastiske, er det et oplagt sted at starte her. Dels er det vanvittigt at begynde at smide rundt med jordbunkerne inden man for alvor ved hvordan denne forureningsproblematik skal gribes an, dels vil det jo ikke koste, det økonomisk trængte, ses. en krone, da det jo er forurenere, i dette tilfælde forsvarsministeriet, der betaler. Her kan ses. og Ca. måske mødes til en start ?

Med venlig hilsen

På Foreningen til bevarelse og udvikling af Christianias frie naturs vegne.

Line Bjarnhof

Jørgen Bjødstrup Jensen

Dorthe la cour

Claus Van Deurs